

E fejlődés határozott nemzeti iránya sem közömbös. Pázmány életének leginkább befolyásolható éveit idegenben, idegenek között töltötte. Nem zárkózott el: értékeikből elraktározott magába mindent, amit csak tudott, — és mégis megmaradt ízig-veéig magyarnak.

Érdekes és értékes munka. Szeretnénk, ha a szerző a végére írta volna: folyt. köv.

Dr. Jósika Mária

Daniel O. Dugan: A holnap hite. (Faith for Tomorrow.) Pflaum Press 1969. 302 o.

A keresztény hit-fogalom kibővítése: ez a szerző szándéka. Az a felfogás, amely a hittel kapcsolatban csupán Istenre gondol és a hitet értelmi aktusnak fogja fel, túlságosan szűkkörű.

A hit-jelenség meggyarazatára nézve két irányzat figyelhető meg a keresztény közösségekben: egyik a hagyományos, apologetikus, elemző módszer, amely túlságosan elvont, nem életszerű. Ez a fajta megközelítés teremtette meg azt a fonák helyzetet a katolikusok között, hogy el tudták választani hitüket a mindennapi reális étlettől. A másik irányzat, amely a jelen teológiáját befolyásolja, „anti-rationális”. Ez nem azt jelenti, hogy észellenes, hanem azt, hogy képviselői nem tartják fontosnak, hogy a keresztények megértsék hitük észérveit.

A második fejezet érdekes kísérlet arra, hogy kimutassa a teológiának mint tudomány empirikus, tehát tapasztalati tényeken alapuló mivoltát: a hitjelenség tapasztalati tény, s ennek meggyarazatára hivatott a teológia. Leírást ad az ó- és újszövetség hitfogalmáról, itt foglalozdik Bultmann egzisztencialista hitmagyarazatával, továbbá az Egyház hivatalos tanító hatalmával, a magiszteriummal.

A következő fejezet Teilhard de Chardin vízióját tárgyalja, aki (mint ismeretes) az univerzumban kimutatható folytonos fejlődés lényegét és végső célját a személyesülésben, a tökéletes személylé-válásban látja. Jézus Krisztus ennek az egész folyamatra értelme, kezdete, középpontja és végcélja. Kereszténynek lenni annyi, mint tudatosan beleállni ebbe a krisztusi, tökéletes istenemberré-válási folyamatba. Először személyünkben, saját egyéniségünket illetően, de azután kitágítva azt a többi ember felé, az evangelizáció, a missziós munka, a keresztény szociális tevékenység révén. Az egyes ember és az egész emberiség is akkor éri el fejlődése csúcspontját — omegapont —, amikor Krisztushoz hasonlóvá vált. (Lásd Sz. Pál levelét a kolosszeiekhez.) Nincs tehát értelme semmiféle szétválasztásnak a kereszténység és a világ között: a különféle létrédek nem függetlenek egymástól.

A negyedik fejezet további lehetőségek alapjait kívánja megvetni a hívők számára, hogy hitük révén jobban bekapcsolódjanak világi életükbe, megpedig azáltal, hogy jobban megértik az eredeti bűn és a megváltás fogalmát. Saját élményeikből és másokkal szerzett tapasztalataikból felismerik nemcsak a bűn, hanem Krisztus megváltó szeretetének jelenlétét is a mai világban. Krisztusnak ez a megváltó szeretete az egyetlen igazi tényező az emberiség előrehaladásában. Mindebből világosan kitűnik, hogy éppen a keresztény hit viszi előbbre a fejlődést. A keresztény hit állandó felhívás a humanizációs, tehát „személylé-válási” folyamat munkálására, lehetővé tételére és a liturgia révén állandó tanúság arról, hogy Isten országa jelen van a földön is.

Az utolsó fejezet újra föllevenít néhány már a könyv elején fölvetett problémát: az Istenhit, mint jelenség természete; a hit és ész viszonya; a test feltámadása; a megtérés mint jelenség mivolta; intézményes formák a kereszténységben — mindezek a fenti elvek fényében érdekes, újszerű megvilágítást kapnak. A szakteológus szemével nézve a szerző itt is, mint az előbbi fejezetekben is, sok kérdést röviden és felületesen érint, s nem hatol a probléma mélyére. Igaz, viszont, hogy minden fejezet végén — az utolsót kivéve — rövid listát ad arra nézve: mit ajánl olvasásra a fejezet teljesebb megértése végett.

Dr. Miskolczy Kálmán